

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10\(183\).11](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10(183).11)
УДК 796.071.2:796.092

Вовченко І.І.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Житомирський державний університет імені Івана Франка
<https://orcid.org/0000-0001-5267-462X>

Шаверський В.К.

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент
Житомирський державний університет імені Івана Франка
<https://orcid.org/0000-0002-5267-462X>

Гедзюк Д.О.

викладач

Житомирський державний університет імені Івана Франка
<https://orcid.org/0000-0001-7352-0566>

Кузінський Ю.А.

Здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Житомирський державний університет імені Івана Франка
<https://orcid.org/0009-0009-9726-5569>

Лівкович О.О.

Здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛЕГКОАТЛЕТІВ НА СВІТОВИХ ПЕРШОСТЯХ У ПЕРІОД НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Анотація. Виступи українських легкоатлетів на Чемпіонатах світу в період незалежності можна охарактеризувати за певними критеріями: медальний залік команди України, аналіз виступів по видам легкої атлетики, особисті досягнення легкоатлетів та визначити конкурентноспроможність українського легкоатлетичного спорту на світових першостях.

Мета статті - проаналізувати виступи українських спортсменів на Чемпіонатах світу за період незалежності (1993-2023рр.) та визначити їх успішність і конкурентноспроможність на світовій арені.

Аналіз особистих досягнень українських легкоатлетів на світовій арені свідчить, що за період проведення Чемпіонатів світу (з 1993 по 2023 рр.) багато українських легкоатлетів зробили значний вклад у історію розвитку світової легкої атлетики та звичайно в історію легкої атлетики незалежної України.

За результатами досліджень виявлено, що конкуренція у багатьох видах легкої атлетики дуже велика, зокрема у бігових дисциплінах, особливо з бігу на довгі дистанції де українським спортсменам важко конкурувати з атлетами інших країн для виходу у фінал та боротьбу за нагороди.

Ключові слова: легка атлетика, чемпіонат світу, спортсмени, конкурентноспроможність.

Vovchenko Inna, Shaverskyi Victor, Hedziuk Dmytro, Kuzynskyi Yurii, Livkovych Oleksandr. Achievements of ukrainian athletes at world championships in the period of independence.

Annotation. The performances of Ukrainian athletes at World Championships during the period of Ukraine's independence can be characterized by certain criteria: the medal standings of the Ukrainian team, analysis of performances in athletics, individual achievements of athletes, and an assessment of the competitiveness of Ukrainian athletics on the world stage.

The aim of this article is to analyze the performances of Ukrainian athletes at World Championships during the period of independence (1993–2023) and to assess their success and competitiveness on the global stage.

The analysis of the individual achievements of Ukrainian athletes on the world stage demonstrates that over the course of the World Championships (1993 to 2023), many Ukrainian athletes have made significant contributions to the history of development of world athletics as well as to the history of Ukrainian athletics during the independence period. Research results reveal that competition in many forms of athletics is highly intense, particularly in running disciplines, especially long-distance running, where it is challenging for Ukrainian athletes to compete with athletes from other countries to reach the finals and contend for medals.

Keywords: athletics, World Championship, athletes, competitiveness.

Постановка проблеми. Виступи українських легкоатлетів на Чемпіонатах світу за період незалежності можна охарактеризувати за певними критеріями: медальний залік команди України (кількість медалей та їх гатунок), аналіз виступів по видам легкої атлетики, особисті досягнення легкоатлетів та визначити конкурентноспроможність українського легкоатлетичного спорту на світових першостях.

Аналіз літературних джерел.

Багаторічна підготовка спортсменів розглядається науковцями та провідними тренерами [1; 2; 6; 10; 15], які пропонують обґрунтовані раціональні побудови тренувального процесу легкоатлетів [7; 8; 11] та використання

раціональних методів і засобів [4, 5, 12] у підготовці до основних стартів сезону.

Фахівці спорту здійснили аналіз виступів легкоатлетичної збірної команди України та відзначають позитивну динаміку у результатах виступу на чемпіонаті світу в Юджині у порівнянні з Олімпійськими іграми в Токіо та вказують на те, що в умовах воєнного стану організація підготовки збірної команди України з легкої атлетики в основному проводилася за кордоном. Але врахування того, що не всі легкоатлети мають можливість тренуватися за кордоном звертають увагу про можливість проводити підготовку до змагань на легкоатлетичних базах України з метою якісної підготовки більш кількісного їх складу [3]. Виконком федерації легкої атлетики України визнав виступ збірної на Олімпійських іграх-2024 у Парижі успішним та наголосив на удосконаленні роботи тренерського складу у підготовці до наступної Олімпіади у Лос-Анджелесі [9; 13; 14].

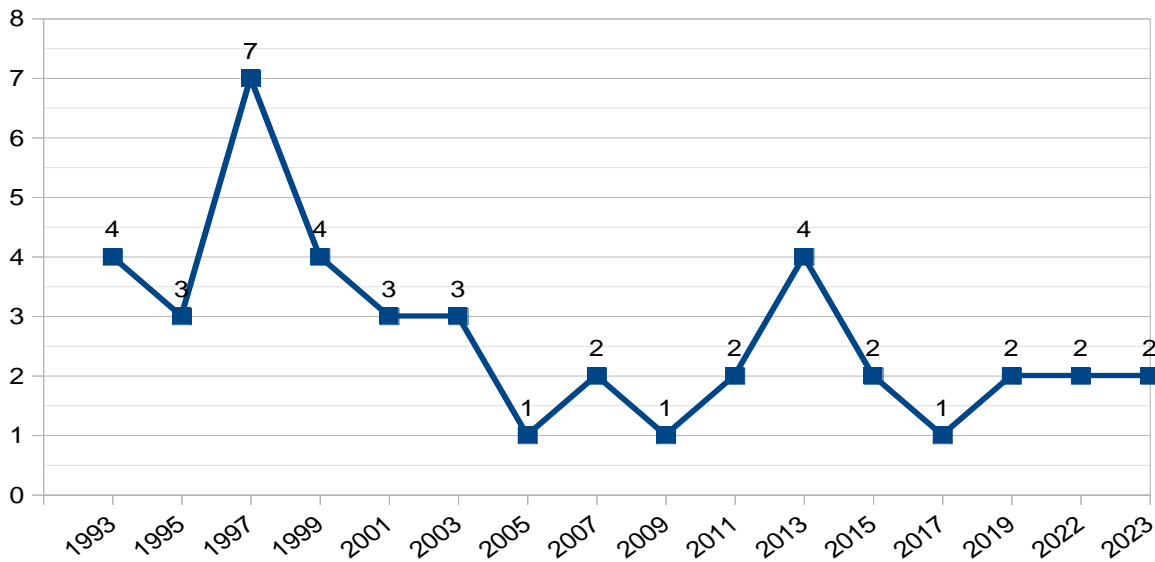
Нагальним є питання обговорення досягнень українських легкоатлетів за часів незалежності на світових першостях, що спонукає виділити сильні та слабкі сторони визначити конкурентоспроможність українського легкоатлетичного спорту.

Мета статті – проаналізувати виступи українських спортсменів на Чемпіонатах світу за період незалежності (1993-2023рр.) та визначити їх успішність і конкурентоспроможність на світовій арені.

Для реалізації мети використовували методи аналізу літературних джерел та документальних матеріалів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У результаті вивчення спеціальної літератури та документальних матеріалів вдалося проаналізувати виступи українських спортсменів на Чемпіонатах світу з легкої атлетики за період незалежності. Одним із ключових критеріїв аналізу була кількість медалей, які здобули легкоатлети на чемпіонатах світу (рис.1).

Кількість медалей

Роки проведення ЧС

Рис. 1 Кількість медалей збірної команди України на Чемпіонатах світу з легкої атлетики

За період участі в Чемпіонатах світу (з 1993 по 2023 рр.) українська збірна з легкої атлетики здобула 43 медалі. На чемпіонаті світу у 1997 р. (Афіни) команда України здобула 7 медалей і це дозволило їй посісти 5 місце у світовому рейтингу, що є найкращим результатом всіх чемпіонатів (табл. 1); по 4 нагороди здобула у 1993 р. (Штутгарт) у підсумку 11 місце, у 1999 р. (Севілья) -15 місце, у 2013 р. (Москва) - 10 місце; по 3 медалі було у збірної на чемпіонатах світу у 1995 р. (Гетеборг) -9 місце, у 2001 р. (Едмонтон) -17 місце та у 2003 р. (Сен-Дені) - 38 місце, по 2 медалі команда здобула на Чемпіонатах світу у 2007 р. (Осака) - 24 місце, у 2011р. (Тегу) - 11 місце, у 2015 р. (Пекін) - 22 місце, у 2019 р. (Доха) - 21 місце, у 2022 р. (Юджин) - 31 місце, у 2023р. (Будапешт) - 14 місце; по 1 нагороді у збірної команди на Чемпіонатах світу у 2005 р. (Гельсінки) -17 місце, у 2009 р. (Берлін) -36 місце, у 2017 р. (Лондон) - 31 місце. Найбільш не вдалим виступом української збірної вважається Чемпіонат світу у 2009 р., який проводився у Берліні. Україна спочатку не здобула жодної нагороди, згодом після дискваліфікації спортсмена Олексій Касьянов здобув бронзову нагороду.

У результаті аналізу виступів спортсменів на світових першостях у період незалежності (з 1993-2023 рр.) встановлено, що українські спортсмени демонструють найкращі результати у стрибках (рис.2) , а саме у стрибках у висоту, де атлети завоювали 12 медалей (золото -4, срібло -6, бронза -2), у потрійному стрибку 5 медалей (золото -2, срібло -1, бронза -2), у стрибках з жердиною 4 медалі (золото -3, срібло -1), у стрибках у довжину 3 медалі (срібло -2, бронза -1).

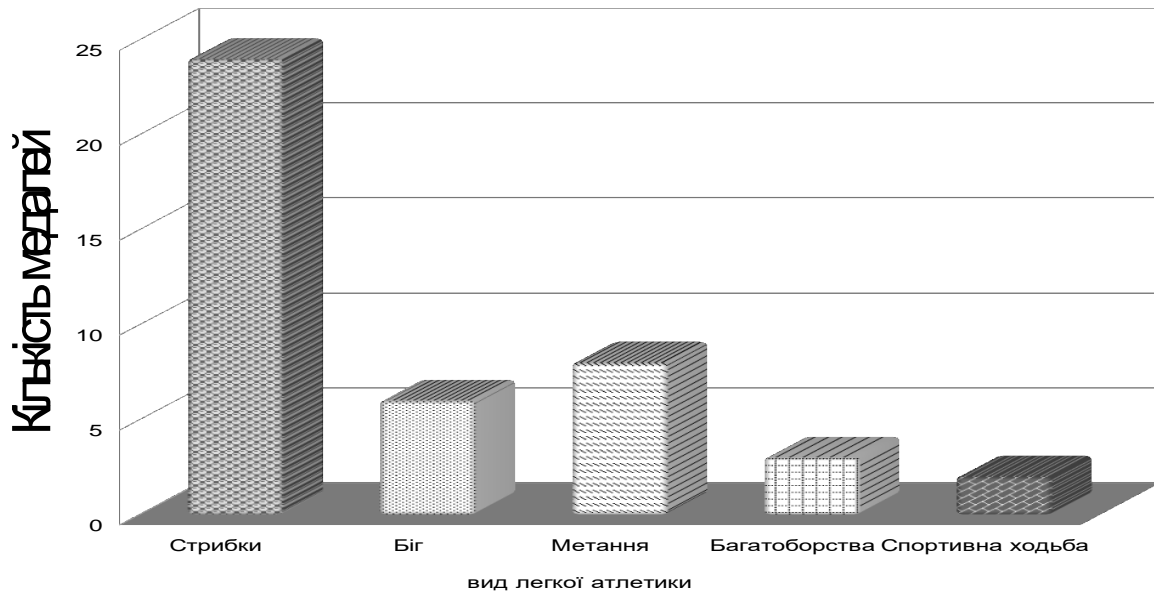

Рис. 2 Медальний залік по видам легкої атлетики на чемпіонатах світу (1993-2023 рр.)

Українські металники теж складають конкуренцію на світових першостях. За цей період у штовханні ядра атлети здобули 6 медалей (срібло -1, бронза -5), у метанні молоту 2 медалі (срібло -1, бронза -1), не вдається скласти конкуренцію у метанні спису та метанні диску. У спортивній ходьбі завоювали 2 бронзові нагороди, 3 медалі завоювали багатоборці (1 - золото, 1 - срібло, 1 — бронза), у спринті 3 нагороди (золото -2, срібло -1), з бігу на середні дистанції 2 медалі (срібло -1, бронза -1) є також бронзова нагорода з естафетного бігу 4x100м у жінок.

Таблиця 1

Здобутки українських спортсменів на Чемпіонатах світу з легкої атлетики

Рік та місце проведення	Місце у медальному заліку команди	Типи нагород		
		золото	срібло	бронза
1993 Штутгарт	11	Сергій Бубка (стрибки з жердиною)	Лариса Бережна (стрибки у довжину)	Віталій Кириленко (стрибки у довжину) Олександр Багач (штовхання ядра)
1995 Гетеборг	9	Інесса Кравець (потрійний стрибок) Сергій Бубка (стрибки з жердиною)		Інга Бабакова (стрибки у висоту)
1997 Афіни	5	Жанна Блок (Пінтусевич) (біг 200м) Сергій Бубка (стрибки з жердиною)	Жанна Блок (Пінтусевич) (біг 100м) Інга Бабакова (стрибки у висоту) Віта Павлиш (штовхання ядра) Андрій Скварук (метання молота)	Олена Говорова (потрійний стрибок)
1999 Севілья	15	Інга Бабакова (стрибки у висоту)	Анжела Балахонова (стрибки з жердиною)	Владислав Піскунов (метання молоту) Олександр Багач (штовхання ядра)
2001 Едмонтон	17	Жанна Блок (Пінтусевич) (біг 100м)	Інга Бабакова (стрибки у висоту)	Віта Павлиш (штовхання ядра)
2003 Сен-Дені	38			Віта Павлиш (штовхання ядра) Юрій Білоног (штовхання ядра) Іван Гешко (біг 1500м)
2005 Гельсінкі	17	Юрій Кримаренко (стрибки у висоту)		
2007 Осака	24		Ірина Ліщинська (біг 1500м) Людмила Блонська (семиборство)	
2009 Берлін	36			Олексій Касьянов (десятиборство)
2011	11	Ольга Саладуха		Естафета 4x100м ж

Тегу		(потрійний стрибок)		Олеся Повх, Марія Рємень Наталія Погребняк Христина Стуй
2013 Москва	10	Ганна Мельниченко (Касьянова) (семиборство) Богдан Бондаренко (стрибки у висоту)		Ігор Главан (спортивна ходьба 50 км) Ольга Саладуха (потрійний стрибок)
2015 Пекін	22		Богдан Бондаренко (стрибки у висоту)	Людмила Оляновська (спортивна ходьба 20 км)
2017 Лондон	31		Юлія Левченко (стрибки у висоту)	
2019 Доха	21		Ярослава Магучіх (стрибки у висоту) Марина Бех-Романчук (стрибки у довжину)	
2022 Юджин	31		Ярослава Магучіх (стрибки у висоту)	Андрій Проценко (стрибки у висоту)
2023 Будапешт	14	Ярослава Магучіх (стрибки у висоту)	Марина Бех-Романчук (потрійний стрибок)	

Варто відміти Інессу Кравець, яка здобула золоту нагороду у Гетеборзі у 1995 році з потрійного стрибка та встановила світовий рекорд, який тримався понад 25 років; Сергія Бубку, який здобув 3 золоті нагороди зі стрибків з жердиною на Чемпіонатах світу 1993 р. (Штутгарт), 1995 р. (Гетеборг), 1997 р. (Афіни) і який теж був володарем світових рекордів; Іngu Бабакову, яка за цей період завоювала 4 медалі зі стрибків у висоту, а саме золото -1999 р. (Севілья), 2 срібла -1997 р. (Афіни), 2001 р. (Едмонтон), бронза -1995 р. (Гетеборг); Ярославу Магучіх в якій 3 медалі чемпіонатів світу зі стрибків у висоту, з них 1 золота у 2023 р. (Будапешт) та 2 срібні нагороди у 2019 р. (Доха), у 2022 р. (Юджин); Жанну Блок (Пінтусевич) з 3 медалями, а саме 2 золоті у 1997 р. (Афіни), 2001 р. (Едмонтон) та 1 срібна у 1997 р. (Афіни) нагороди на спринтерських дистанціях, де наші українські спортсмени вже понад 20 років не мають такого успіху; Віту Павлиш, яка здобула 3 нагороди світових першостей зі штовхання ядра з них 1 срібна у 1997 р. (Афіни) та 2 бронзові медалі у 2001 р. (Едмонтон), 2003 р. (Сен-Дені); Ольгу Саладуху в якій 2 нагороди у потрійному стрибку, а саме золото у 2011 р. (Тегу) та бронза у 2013 р. (Москва); Богдана Бондаренка має 2 нагороди чемпіонатів зі стрибків у висоту, а саме золото у 2013 р. (Москва), срібло у 2015 р. (Пекін); Марину Бех-Романчук з 2 срібними нагородами зі стрибків у довжину у 2022 р. (Юджин) та потрійного стрибка у 2023 р. (Будапешт); Олександра Багача з 2 бронзовими медалями чемпіонатів світу зі штовхання ядра у 1993 р. (Штутгарт), 1999 р. (Севілья); по 1 золотій нагороді мають Юрій Кримаренко у стрибках у висоту в 2005 р. (Гельсінкі), та Ганна Мельниченко (Касьянова) з семиборства у 2013 р. (Москва); по 1 срібній нагороді здобули на першостях Юлія Левченко у стрибках у висоту 2017 (Лондон), Лариса Бережна у стрибках у довжину в 1993 р. (Штутгарт), Андрій Скварук з метання молота у 1997 р. (Афіни), Ірина Ліщинська з бігу на 1500м у 2007 р. (Осака), Людмила Блонська з семиборства у 2007 р. (Осака); по 1 бронзовій нагороді мають у своєму активі Віталій Кириленко у стрибках у довжину в 1993 р. (Штутгарт), Олена Говорова у потрійному стрибку в 1997 р. (Афіни), Владислав Піскунов у метанні молота в 1999 р. (Севілья), Юрій Білоног зі штовхання ядра в 2003 р. (Сан Дені), Іван Гешко з бігу на 1500м в 2003 р. (Сан Дені), Олексій Касьянов з десятиборства у 2009 р. (Берлін), Ігор Главан зі спортивної ходьби 50 км у 2013 р. (Москва), Людмила Оляновська зі спортивної ходьби 20 км у 2015 р. (Пекін), Андрій Проценко зі стрибків у висоту у 2022 р. (Юджин) та жіноча естафетна команда 4x100м у складі Олеси Повх, Марії Рємень, Наталі Погребняк, Христини Стуй у 2011 р. (Тегу).

Висновки.

1. Критерії за якими здійснювали аналіз дозволяють виділити сильні та слабкі сторони українського легкоатлетичного спорту, що спонукає до подальшого розвитку легкої атлетики в Україні, вдосконалення організації підготовки спортсменів та підвищення результативності у багатьох видах легкої атлетики.

2. Протягом періоду незалежності команда українських атлетів вдало виступила у 1997 році в Афінах де здобула 7 медалей і у світовому медальному заліку була на 5 позиції світової першості, на Чемпіонаті світу у Будапешті (2023р.) команда за останні 10 років піднялася на 14 позицію світового рейтингу, що вказує на успішність та конкурентоспроможність українського легкоатлетичного спорту.

3. Аналіз особистих досягнень українських легкоатлетів на світовій арені свідчить, що за період проведення Чемпіонатів світу (з 1993 по 2023 рр.) багато українських легкоатлетів зробили значний вклад у історію розвитку світової легкої атлетики та звичайно в історію легкої атлетики нашої незалежної України.

4. За результатами документальних матеріалів виявлено, що конкуренція в багатьох видах легкої атлетики дуже велика, зокрема у бігових дисциплінах, особливо з бігу на довгі дистанції де українським спортсменам важко конкурувати з атлетами інших країн для виходу у фінал та боротьбу за нагороди.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження будуть спрямовані на вивчення та організацію спортивної підготовки бігунів-стаєрів на різних етапах багаторічної підготовки.

Література

1. Артюшенко О.Ф. Легка атлетика: навчальний посібник для студентів ф-тів фіз. культури / О.Ф. Артюшенко,

А.І.Стеценко. Черкаси: Вид. Вовчок О.Ю., 2006. – 424с.

2.Ахметов Р. Ф., Максименко Г. М., Кутек Т. Б. Легка атлетика: Підручник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 340 с.

3.Бобровник, В. І., Ткаченко, М. Л., Данилюк, Д. С., & Литвиненко, С. Г. (2022). Виступ збірної команди України з легкої атлетики на XXXII Олімпійських іграх (2021) у Токіо та XVIII Чемпіонаті світу (2022) Юджині (Перспективи підготовки спортсменів в умовах воєнного часу) /Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) – Режим доступу: <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/897>.

4.Вовченко І.І., Погоруй А.О., Гедзюк Д.О. Тренування в умовах середньогогір'я як засіб підвищення спортивного результату. // Фізичне виховання та спорт у контексті державної програми розвитку фізичної культури в Україні: досвід, проблеми, перспективи: зб. наук. праць. Вип. 2. Житомир : Вид-во ЖДУ ім.І.Франка, 2015.- С. 10-13.

5.Гедзюк Д.О., Вовченко І.І. Динаміка спеціальної фізичної підготовки бігунів на середні дистанції //Матеріали IV науково-практичної Всеукраїнської конференції молодих учених та студентів «Біологічні дослідження -2013». – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2013. С.237-238.

6.Давидюк Л.В., Вовченко І.І. Підготовка бігунів на 400 метрів // Матеріали V науково-практичної Всеукраїнської конференції молодих учених та студентів «Біологічні дослідження -2014». – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. – С.462-465.

7.Козлова О. К. Побудова тренувального процесу легкоатлетів-стрибунів протягом року на етапі збереження вищої спортивної майстерності / О. К. Козлова, С. П. Совенко // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. –2010. № 3. С. 37–42.

8.Криворученко О. Структура фізичної підготовленості кваліфікованих спортсменів, які спеціалізуються у бігу на короткі та середні дистанції /О. Криворученко // Спортивний вісник Придніпров'я: науково-практичний журнал Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту: ДДІФКС, 2008. № 3 – 4. С. 163 – 167.

9.Програма розвитку легкої атлетики в Україні на 2024-2028 рр. – К., 2023 – 26с. Режим доступу: <https://statistics.uaf.org.ua/books/flau-program-2024-2028.html>

10. Сахновський К. П. Сучасні аспекти структури багаторічної підготовки легкоатлетів / К. П. Сахновський, М. Озімек // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. 2004. № 2. С. 50–54.

11. Совенко С. П. Обґрунтування раціональної побудови тренувального процесу легкоатлетів-стрибунів на етапі збереження вищої спортивної майстерності у річному циклі підготовки / С. П. Совенко // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту: зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х.: ХДАДМ (ХХПІ), 2006. № 6. С. 108–112.

12. Совенко С. П. Спортивна ходьба: навч. посіб. / С. П. Совенко, Ю. М. Андрущенко, А. В. Соломін, В. Є. Виноградов. К.: ТОВ "НВФ "Славутич-Дельфін", 2018. 144 с.

13. Україна на Олімпійських іграх (легка атлетика) Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

14. Федерація легкої атлетики України – Режим доступу: <https://uaf.org.ua/>

15. Шкретій Ю. М. Управління тренувальними і змагальними навантаженнями спортсменів високого класу / Ю. М. Шкретій. К.: Олімп. л-ра, 2005. 257 с.

Reference

1. Artiushenko O.F.(2006). Lehka atletyka: navchalnyi posibnyk dlia studentiv f-tiv fiz. Kultury / O.F.Artiushenko, A.I.Stetsenko. – Cherkasy: Vyd. Vovchok O.Iu. 424s.

2. Akhmetov R. F., Maksymenko H. M., Kutek T. B.(2013). Lehka atletyka: Pidruchnyk. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. 340 s.

3. Bobrovnyk, V. I., Tkachenko, M. L., Danyliuk, D. S., & Lytvynenko, S. H. (2022). Vystup zbirnoi komandy Ukrainy z lehkoj atletyky na XXXII Olypiiskykh ihrakh (2021) u Tokio ta XVIII Chempionati svitu (2022) Yudzyni (Perspektyvy pidhotovky sportsmeniv v umovakh voiennoho chasu) /Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport) Rezhym dostupu: <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/897>.

4. Vovchenko I.I., Pohorui A.O., Hedziuk D.O.(2015). Trenuvannia v umovakh serednohiria yak zasib pidvyshchennia sportyvnoho rezultatu. // Fizyчне vykhovannia ta sport u konteksti derzhavnoi prohramy rozvytku fizychnoi kultury v Ukraini: dosvid, problemy, perspektyvy: zb. nauk. prats. Vyp. 2.Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im.I.Franka, S. 10-13.

5. Hedziuk D.O., Vovchenko I.I. (2013). Dynamika spetsialnoi fizychnoi pidhotovky bihuniv na seredni dystantsii //Materialy IV naukovo-praktychnoi Vseukrainskoi konferentsii molodykh uchenykh ta studentiv «Bioloichni doslidzhennia -2013». Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I.Franka. S.237-238.

6. Davydiuk L.V., Vovchenko I.I. (2014). Pidhotovka bihuniv na 400 metriv // Materialy V naukovo-praktychnoi Vseukrainskoi konferentsii molodykh uchenykh ta studentiv «Bioloichni doslidzhennia 2014». Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I.Franka, S.462-465.

7. Kozlova O. K.(2010). Pobudova trenuvalnoho protsesu lehkoatletiv-strybuniv protiahom roku na etapi zberezhenia vyshchoi sportyvnoi maisternosti / O. K. Kozlova, S. P. Sovenko // Teoriia i metodyka fiz. vykhovannia i sportu. № 3. S. 37–42.

8. Kryvoruchenko O.(2008).Struktura fizychnoi pidhotovlenosti kvalifikovanykh sportsmeniv, yaki spetsializuiutsia u bihu na korotki ta seredni dystantsii /O. Kryvoruchenko // Sportyvnyi visnyk Prydniprovia: naukovo-praktychnyi zhurnal Dnipropetrovskoho derzhavnoho instytutu fizychnoi kultury i sportu: DDIFKS.№ 3 – 4. S. 163 – 167.

9. Prohrama rozvytku lehkoj atletyky v Ukraini na 2024-2028 rr. K., 2023 26s. Rezhym dostupu: <https://statistics.uaf.org.ua/books/flau-program-2024-2028.html>

10. Sakhnovskiy K. P.(2004). Suchasni aspekty struktury bahatorichnoi pidhotovky lehkoatletiv / K. P. Sakhnovskiy, M.

Ozimek // Teoriia i metodyka fiz. vykhovannia i sportu. 2004. № 2. S. 50–54.

11. Sovenko S. P. (2006). Obgruntuvannia ratsionalnoi pobudovy trenuvalnoho protsesu lehkoatletiv-strybuniv na etapi zberezhennia vyshchoi sportyvnoi maisternosti u richnomu tsykli pidhotovky / S. P. Sovenko // Pedahohika, psykholohiia ta med.-biol. probl. fiz. vykhovannia i sportu: zb. nauk. pr. / za red. S. S. Yermakova. Kh.: KhDADM (KhKhPI). № 6. S. 108–112.

12. Sovenko S. P. (2018). Sportyvna khodba: navch. posib. / S. P. Sovenko, Yu. M. Andrushchenko, A. V. Solomin, V. Ye. Vynohradov. – K.: TOV "NVF "Slavutych-Delfin". 144 s.

13. Ukraina na Olimpiiskyykh ihrakh (lehka atletyka) Rezhym dostupu: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

14. Federatsiia lehkoj atletyki Ukrainy Rezhym dostupu: <https://uaf.org.ua/>

15. Shkrebtiy Yu. M. (2005). Upravlinnia trenuvalnyymi i zmahalnymi navantazhenniamy sportsmeniv vysokoho klasu / Yu. M. Shkrebtiy. K.: Olimp. I-ra. 257 s.

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10\(183\).12](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.10(183).12)

Ворона В.В.

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
Сумський державний університет, м. Суми
ORCID ID: 0000-0003-4958-3019,

Король С.А.

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
Сумський державний університет, м. Суми
ORCID ID: 0000-0002-5270-3467,

Скрипка І. М.

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, м. Суми
ORCID ID: 0000-0002-4446-2122

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКИХ СПОРТИВНИХ ШКІЛ

Анотація. Діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл відіграє ключову роль у формуванні фізичної культури молоді, популяризації здорового способу життя та підготовці майбутніх професійних спортсменів. Успішне функціонування таких шкіл залежить від належного нормативно-правового регулювання, яке визначає правила діяльності, вимоги до організації навчального процесу, фінансування та управління матеріально-технічною базою. З огляду на постійні зміни в законодавстві та зростання вимог до якості спортивних закладів, виникає необхідність в аналізі чинних нормативно-правових засад, що регулюють управління дитячо-юнацькою спортивною школою. Метою цієї статті є аналіз нормативно-правових засад управління діяльністю дитячо-юнацьких спортивних шкіл в Україні. Проаналізовано ключові законодавчі акти, що регулюють організаційні, фінансові та правові аспекти функціонування дитячо-юнацької спортивної школи, включаючи Конституцію України, Закон «Про фізичну культуру та спорт» і накази Міністерства освіти і науки та Міністерства молоді та спорту. Особлива увага приділяється державному соціальному стандарту у сфері фізичної культури та спорту, який визначає вимоги до якості послуг, інфраструктури та підготовки спортсменів. Висвітлено механізми управління, що сприяють підвищенню ефективності роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Ключові слова: нормативно-правове регулювання, управління, дитячо-юнацькі спортивні школи.

Vorona Vita, Korol Svitlana, Skrypka Iryna. Regulatory and legal principles of management of sports schools for children and youth. The activities of sports schools for children and youth play a key role in shaping the physical culture of young people, promoting a healthy lifestyle, and preparing future professional athletes. The successful functioning of these schools relies on appropriate legal frameworks that outline the operational rules, requirements for educational processes, funding, and management of facilities. there is a pressing need to analyze the current legal framework governing the management of sports school for children and youth. Considering the constant changes in the legislation and the growing requirements for the quality of sports institutions, there is a pressing need to analyze the current legal framework governing the management of sports schools for children and youth. The purpose of this article is to analyze the regulatory and legal principles of managing the activities of sports schools for children and youth in Ukraine. The key legislative acts regulating the organizational, financial, and legal aspects of the functioning of sports schools for children and youth have been analyzed, including the Constitution of Ukraine, the Law 'On Physical Culture and Sports,' and the orders of the Ministry of Education and Science and the Ministry of Youth and Sports. This resolution provides a comprehensive framework for the operation of sports schools for children and youth as well as defines the forms of ownership, legal foundations of their activities, funding procedures, and requirements for athlete training. Particular attention is given to the state social standard in physical culture and sports, which sets requirements for the quality of services, infrastructure, and athlete training. The mechanisms of management that contribute to increasing the efficiency of sports schools for children and youth are highlighted.

Keywords: regulatory framework, management, sports schools for children and youth.

Постановка проблеми. У сучасних умовах зростає значення фізичної культури та спорту як важливих чинників розвитку людини та суспільства. В Україні цьому сприяють регіональні програми, що залучають різні групи населення до систематичних занять спортом, за активної участі органів влади, громадськості та спортивних організацій [13; 2].